

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inerat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien I. Wallfischgasse Nr 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je e. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 5.

Št. 21.

V Ljubljani, 15. novembra 1888.

Leto V.

Obseg: Kako zeleno krmo ohraniti sladko. — Kako so gozdovi važni — Razne reči. — Vprašanje in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Kako zeleno krmo ohraniti sladko.

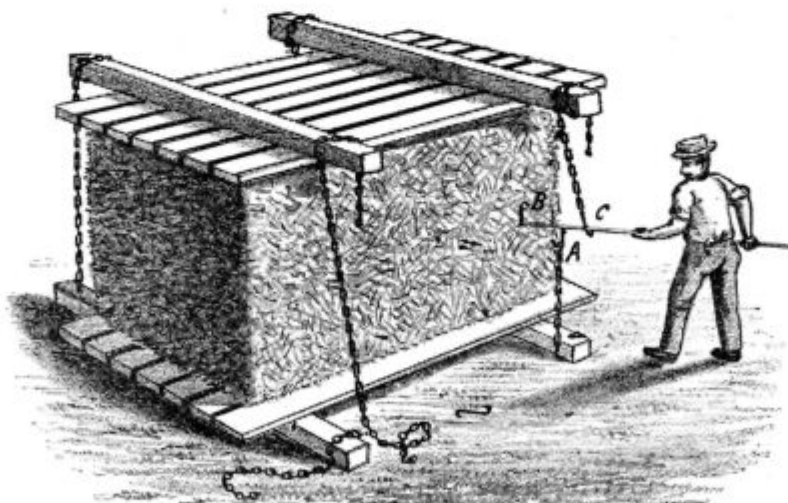
Komu ni znano, koliko neprilik lahko dela vreme gospodarju, kadar spravlja seno, posebno pa otavo! Zlasti škodujeta dež in slabo jesensko vreme po bolj mrzlih deževnih krajih, kakor n. pr. pri nas na Kranjskem na Pivki, koder jim je le redkokrat mogoče otavo srečno pod streho spraviti. Mnogo naših krmskih rastlin pa niti shraniti ne moremo, temveč jih moramo precej zelene pokrmiti. To in vremenske neprilike so dale uže marsikomu kmetovalcu premišljevati, kako bi jih odpravil. Posebno Angleži, ki imajo jako vlažno in zato malo ugodno vreme za spravljanje sena, poskušali so, kako bi ohranili zeleno krmo zdravo, to je, da bi ne zadahnila, ne splesnila in da bi bila takega okusa, da jo živina rada uživa. Sicer je naprava tako zvanega kislega sena znana, podobna je napravi kislega zelja. Skisano seno ima pa mnogo napak, največe so pa te, da trava izgubi vsled skisanja mnogo redilne vrednosti, da se živina le počasi navadi taki krmi, ki ni nič kaj posebno zdrava in katera poleg tega slabo vpliva na okus mleka in še slabše na okus masla.

Iz gori navedenih vzrokov so uže dolgo časa mislili angleški gospodarji, kako bi si ohranili zeleno krmo, ne da bi jo sušili, tako da bi ostala sladka, nepokvarjena, užitna in da ne bi izgubila tečnosti. To se jim je v resnici posrečilo pred nekaterimi leti, in danes je način toliko dovršen, da je naša časninarska dolžnost o njem poročati vsaj na kratko slovenskim gospodarjem.

Predno bomo pisali o predmetu samem, hočemo poprej našim čitateljem povedati nekaj o prirodoslovji, da bodo potem laže umeli osnovno podlogo imenovanemu načinu ohranjanja krme ter vedeli ceniti posamezna dela pri tem ravnanji.

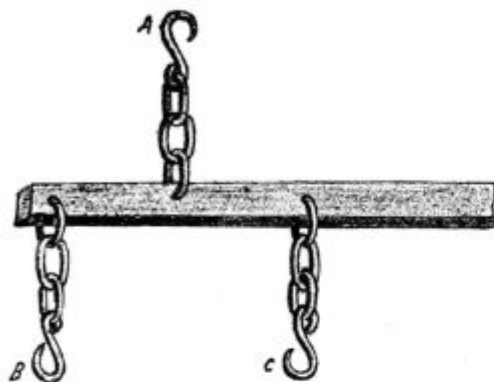
Vse, kar nastane na svetu vsled životne moči, t. s. rastlinske in živalske tvarine, razpade in se razkroji po smrti

dotičnega bitja, in tisto, kar se naredi ob razpadanju in razkrajanji, dá tvarino, iz katere vzraste novo bitje. Smrt enega bitja dá življenje drugemu. Razkroj živalskih ali rastlinskih ostankov sicer provzroča med drugim tudi zrak (kisik), a to le počasi. Na pr.: Dobro posušeno seno, shranjeno na suhem prostoru, lahko postane stotine let staro, predno popolnoma strhljeni; dobro presušeno in

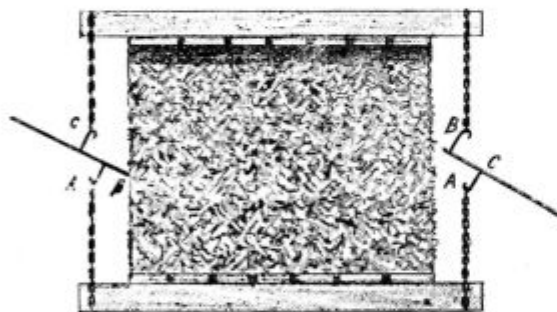
Podoba 43.

prekajeno svinjsko meso ne zgrije ter se drži mnogo let. Stari Egipčani so znali mrličje hraniti na tak način, da so danes čez 4000 let dobro ohranjeni, meso je sicer posušeno in trdo kot kamen, a vender ne gnilo. Nasprotno pa, če leži trava ali mokro seno na kupu, meso pa na vlažnem zraku, prične vse to gniti in hitro razpadati. Kaj je temu vzrok? Male rastlinske stvarce, ki prihajajo iz zraka in ki se precej ugnezdijo v vsakem odmrlem bitju, kakor hitro je dovolj vlage, toplote in zraka. Te rastlinske stvarce, ki so največkrat tako majhne, da jih vidimo le z drobnogledom, imenujemo glivice. Ako ni

Podoba 44.

vlažno, ne rasto glivice. Suho seno ostane zdravo, vlažno pa zgrije. Tudi zrak je potreben glivam v rast. Mleko se skisa na zraku, ako pa deneš dobro, sladko, sveže mleko v ploščevinasto posodo, katero napolniš do vrha ter jo zalotaš, ostane ti mleko, ker ne prihaja v posodo nič

Podoba 45.

zraka, zdravo. Tudi toplota je potrebna tem glivam. Zmrzlo meso ostane ti toliko časa zdravo, dokler je zmrzlo. A tudi prevelika toplota uduši glivam rast. Slavni francoski učenjak Pasteur naredil je poskušnjo, da vse te glive poginejo ob toploti, ki je večja nego 50° C. Na to izkušnjo se opira shranjevanje marsikaterih reči ter tudi sena po načinu, katerega hočemo popisati. Predno pa pričnemo, hočemo še nekatere vzglede navesti. Namolzeno mleko ima uže v sebi glive, katere ga bodo skisale. Nalij pa tega mleka v steklenko in jo dobro zamaši z zamaškom; steklenko deni potem v vročo vodo za toliko časa, da bode mleko toplo med 60 do 70° C. Ta toplota uniči vse glive, in mleko ti ostane sladko najmanj en teden, to je toliko časa, da pride zopet skozi zamašek nekaj novega zraka, ž njim pa drugih gliv. Ako narediš ravno tako z moštom, ostane ti tudi delj časa sladek ker so uničene za nekaj časa glive, ki delajo, da mošt kipi.

Preidimo torej k naši reči. Recimo, da smo pokositi jeseni bujno rastočo deteljo, a vreme nagaja in ni je mogoče posušiti. Ako jo pustimo na njivi, izpere jo dež in tako bode k večjemu še za nastil. Ako jo zmečemo na

kup, zgreje se in postane popolnoma neužitna. A vender je mogoče tako deteljo ali travo, zeleno turščico itd. tako shraniti za zimo, da ostane sladka in užitna. To pa tako: Deni zeleno in nekoliko uvelo krmo v jamo, ki je obzidana. Z zrakom pridejo med krmo tudi glive, in te jo prično kmalu kvariti, a to ne precej, ampak šele tedaj, kadar se poprej zgreta krma zopet nekoliko ohladi. Zakaj šele takrat? Zato ker se krma zgreje nad 50° C, a ob tej toploti so glive vse uničene. Gniti začne šele krma, kadar se shladi in kadar se je lotijo nove glive. Ako hočemo torej krmo dobro ohraniti, treba jo je potem, kadar se zgreje od 55 do 60° C, obvarovati novih gliv iz zraka, in ker so prejšnje vse uničene, ni mogoče, da bi krma potem še gnila, ker ni v njej več gliv, katere ravno povzročujejo gnilobo. Obvarujemo jo pa, ako jo močno stisnemo precej potem, ko se je zgrela od 55 do 60° C., in stisneno ohranimo dotle, da jo začnemo rabiti. Ker so pa izkušnje pokazale, da se ob stenah teh jam kakih 10% na debelo vender nekaj krme skisa in sicer ravno toliko, kolikor pri kupih, katere naredimo nad zemljo, zato je bolje, ako ne delamo takih dragih jam, ampak kar nad zemljo naredimo primerne kupe od krme, katere lahko stiskamo. Podoba 43. kaže tak kup, in iz nje je lahko razvideti vso to napravo in vse delo. Pritiska mora biti na vsak kvadratni meter 500 kg, če ga je več, tem bolje. Podoba 44. kaže vzvod, s katerim se verige skupaj vlečejo in potem priprno. Tako se dela pritisek. Najbolje je na obeh straneh ob enem pritiskati, kakor kaže podoba 45. Na levi strani podobe 45. je videti, kako stoji vzvod, kadar se prične pritiskati, na desni strani pa, kako stoji ob konci pritiska. V prihodnjem listu hočemo popisati, na kaj se je ozirati, ako tako hranimo zeleno krmo.

Kako so gozdovi važni.

Marsikateri srenje imajo že tako malo gozdnih deležev, da le z veliko silo izhajajo z lesom. Druge jih imajo za potrebo, ali o kaki nesreči bi bile že v zadregi. Zopet druge imajo gozdov še obilo, toda v tej obilnosti je del njih prihodkov, brez katerih nočejo in ne morejo biti. Sploh so zaloge še tolike, da je z lesom moči trgovati, kar nese veliko denarja. Veliko gozdne zemlje se celo ne more v polje predelati, ker je preslaba, prenerodovitna in v nepripravnih krajih. Potemtakem mora to, kar je zdaj gozd, tudi v prihodnje (veči del) ostati gozd. Toda korist deželna in posameznih posestnikov zahteva gospodarstvo tako uravnati, da hasni gozd, kolikor je največ moči. Zato je treba gospodarstvo v tem oziru izboljševati, ne pa ga zanemarjati. Pred drugim naj se neizmerna množina stelje skrči le do potrebe.

Gozd pa ni le neogibno potreben zaradi lesa, ampak ravno toliko je potreben goram proti plazom in zametom, ravninam proti zasipom in da se ne zaglinjajo vodne struge po njih; potreben je gozd tudi studencem, da se ohranijo, in podnebjju, da je vedno ugodno. Ako bi gozd ne dajal tudi nobene druge koristi, moral bi ostati kakor bramba deželi v prid in blaginjo. Zgodovina ima prav žalostnih dokazov, kako pridejo najrodovitnejše dežele v nič, kdor iztrebijo gozde. Žalostni vzgledi so Palestina, mala Azija, Španija, Grecija (pri nas menda tudi Kras) itd. Te dežele so imele nekdanj obilo studencev in potokov, bile so neizrečno rodovitne in pod najboljšim obnebjem; sedaj vsega pomanjkuje. Naj povem pa nekatere posamezne vzglede.

Dalmacija je bila nekdanj cvetoča, studenčna dežela z najprijaznejšim obnebjem. Rimski velikaši so zaradi

njenih lepot radi obiskovali to deželo. V srednjem veku so dobili Dalmacijo Benečani v posest. Le ti so po gozdih lomastili in jih brez usmiljenja izsekovali za trgovstvo z lesom ter tudi za ladije. Toda Dalmatinci niso marali svojih novih gospodarjev, upirali so se jim, napadali jih in plenili ter se skrivali po starodavnih gozdih, ki jih je zmerom še kaj bilo. Poslano je bilo toraj vojaštvo s poveljem, naj vse gozde popali. Ob konci tega preganjanja so cele barke napolnili s kozami, ki so jih med obožano ljudstvo razdelili. Tem živalim je bilo skrbeti, da se gozdi niso mogli več izpodrasti, in nalogo svojo so tudi natanko izpolnjevale. In glejte! Sedanji čas je Dalmacija tako ožuljena, pusta in suha dežela, da daleč okrog ni take. Prijatelji kozji naj si to za uho zapisejo. Spodnji Egipt je bil nezdrav, in največ je devetkrat na leto tam deževalo. Na svet nekega evropskega zdravnika je Mehemed Ali paša dal nasaditi 20 do 30 milijonov dreves, in število deževnih dni se je nato namnožilo do 42, in obnebj se zboljšuje. Po gornjem Egiptu pa, koder so datljeve gozde izsekovali, kaže se ravno nasprotno. Tudi v Tiberiji so jeli zemljo bolj pridno obdelovati, zasajati zelenjavo, in od tistega časa dežuje večkrat. — Ko je bilo po okrajini Bocage na Vendejskem na Francoskem še gozdov, bilo je po poljih in ob potih obilo vode. Od leta 1808. so jeli gozde skoro vse vprek izsekovati, in od tistega časa pomanjkuje polju velikokrat dežja, studenci in vodnjaki dajejo le malo vode.

Pred letom 1821. je Provansa (Provence) na Francoskem imela dokaj studencev in potokov. Leta 1822. so pozeble vse oljke, ki jih je bilo cele gozdove, in treba jih je bilo potem posekati. Od tistega časa so potoki močno usihali, in poljedelstvo je bilo veliko težavnejše.

Glejte, ljubi kmetje, kako potrebno je torej skrbeti za gozde, loge, dobrave in goščave, da se ohranijo. Ako vam je kaj tudi do svojih otrok, a ne le za svoje grlo in želodec, bodite varčni z lesom in modro gospodarite z gozdi.

Razne reči.

— **Krvaveče rane**, ki nastanejo od komatov, jarmov ali udarcev, dado se hitro in brez vse nevarnosti zaceliti s prasičjo žolčo. Kolikor je žolč starejša, toliko hitreje se zacelijo rane. Mokra cunjica se na dan 3 do 6krat zmoči z žoleo in položi na rano. Ker ima vsak kmet po 2 ali več prasičev za domačo porabo, naj si spravi njih žolč, ki se več let prav dobra ohrani.

— **Zimska krma za sinice**. Ako hočeš dati sinicam po zimi kaj jesti, da ti ostanejo pri hiši ter ti obirajo gosenice in drug mrčes, tedaj jim pokladaš slanino. Slanina pa ne bodi soljena, žaltava ali celo poštopana (popoprana), ker taka usmrti te koristne ptičice. Košček slanine obesi na niti, ker sinice je poiščejo tudi tam, vrabci pa se boje teh visečih koščkov, a mačke ne morejo do njih.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na vprašanje 115. Na to vprašanje smo dobili tri odgovore. Gosp. A. Druškovič v Ljubljani nam poroča, da on prodaja nože za zelje, in sicer pripravo z 2 klinama po 3 gld. 20 kr., s 3 klinami po 6 gld. 50 kr., velike nože s 3 klinami po 7 gld. 50 kr. in s 5 klinami po 10 gld. Gospod Volc, župnik v Šent Vidu nam poroča, da izdeluje neki Fran Pipan, posestnik v Vižmarjih, hiš. št. 21., take nože, in sicer prve vrste po 25 gld., druge vrste pa po 18 gld. Slednjič je nam tudi pisal gospod Jos. Keržič iz Bo-

rovnice, da izdeluje nože za zelje Ivan Žot v Rakitni, pošta Borovnica.

Vprašanje 118. Napravil sem za poskušnjo nekaj posod sadnega mošta. Naznanite mi, kako naj ravnam ž njim in kedaj naj ga pretočim? V mošt ene posode dolil sem desetino vinskega mošta. Sedaj vre vse skupaj, kar mislim, da je prav. Prosim pouka v „Kmetovalci“. (L. S. v N. pri Rakeku.)

Odgovor: Pred vsem naj mošt dobro pokipi (povre). Pokipel pa je do dobra, kadar na veho pritisneno uho ne sliši nobenega šumenja več. Tako pa je le v toplih prostorih, ker le v njih kipi mošt toliko časa, dokler je kaj slad v njem. V mrzlih shrambah pa mraz ustavi kipenje, mošt prične potem prihodujo spomlad ali poletje v novič kipeti, drožje se vzdignejo, in vino se navadno pokvari. Prva reč je, da mladi mošt pokipi še tisto jesen, zato naj bode, dokler popolnoma pokipi, na toplem. Najprimernejša toplota mu je 18° C. Od prevelike toplote pa zopet vino rado cikne. Drugi pogoj, da se napravi dobro sadno ter tudi vsako drugo vino, je, da je posoda, kadar mošt kipi, zaprta zraku. Zato ne bodi napolnjena do vrha, ter voha bodi tako zaprta, da ne vhaja zrak v posodo. Najboljša je kipna voha, katera brani zraku, da ne more v posodo, v posodi razvijajoči se plini pa lahko iz nje uhajajo. Ker gotovo nimate take vehe, svetujemo vam sod drugače zapreti. Naredite majhne vrečice, napolnite jih s peskom ter pokrijte ž njimi vehe. Zraka ne more potem dosti ali pa nič v sod, ogljikova kislina pa lahko uhaja iz soda. Dober mošt mora tretjič biti trpežen. Trpežnost je zavisna od moči in čistosti. Vinsko moč imenujemo večo ali manjšo množico alkohola (špirta), ki je v vinu. Alkohol naredi se pa zopet iz slad, kateri je bil v sadju. Po tem takem dobimo toliko bolj trpežen mošt, kolikor več slad je imelo v sebi porabljenega sadja. Množica slad v sadju je zavisna od vrste (sorte) in od vremena. Sladka jabolka dajo mošt, ki ni prav nič vreden. Trda, sočna, dobro zrela in kislina jabolka so najboljše za mošt. Hrušev mošt je navadno najboljši, ker ima mnogo slad v sebi. Jabolčni mošt nima za trpežnost navadno dovolj moči v sebi, kaj rad se izpridi po leti. Narediti ga moramo torej močnejšega, to pa, če mu dodamo alkohola. To lahko naredimo na dva načina. Prvič, da mu dodamo alkohola (špirta), in sicer najfinjšega, ali pa, da mu dodamo precej ob kipenju navadnega cukra. Dobrega, prav finega špirta je težko dobiti, drag je, in vino izgubi šele čez dolgo časa okus po njem, zato je bolje dodati cukra. Dva kilograma cukra naredita v moštu ravno en liter alkohola, torej zaležeta za liter alkohola, ki je 15 do 20 kr. draži nego 2 kilograma cukra. Navadni jabolčnik ima 4 do 5 % alkohola v sebi, navadno, ne preveč močno vino pa 10 %. Z dvema kilogramoma cukra morete torej mošt za 1 % alkohola zboljšati, in tako naredite lahko sadno vino močno, kolikor hočete. Vinska trpežnost, rekel sem, zavi-na je tudi od čistosti. Motno vino je vedno v nevarnosti, da se ne izpridi. Motno pa delajo vino največ beljakovine, ki plavajo v njem. Te beljakovine morajo skrknuti (t. j. tako se strditi, kakor se strdi jajce, ako ga ubijete v vročo juho) in na dno se uleči. Beljakovine se pa skrknejo in padejo na dno, če je vino dovolj močno in zagatno. Jabolčnik se ne čisti rad, ker je navadno preslaboten in premalo zagaten. Kako ga narediti močnejšega, povedal sem uže. Zagatnost pa dobi vino od čreslove kisline, ki je v sadju. Hruške imajo mnogo čreslove kisline v sebi, zato se hrušev mošt hitro in lepo očisti. Lesnike imajo posebno veliko čreslove kisline v sebi, zato so izvrsten pridevek sadnemu moštu; ravno tako tudi tropine in posebno peške od grozdja, in prav ste naredili, da ste jih dodali moštu. Na umeten način pa morete narediti mošt zagaten s taninom, katerega doboste v apoteki. Za vsak hektoliter mošta vzemite eno deko tanina, katerega denite v liter vode. Voda s taninom naj stoji na toplem 48 ur, prvi dan jo pa večkrat pomešajte. Čez 48 ur odlijte, kar je čistega, k moštu. — Četrtrič je treba mošt, da bode dober, ob pravem času pretakati. Kakor

Gospodarske novice.

hitro je dokipel in se učistil, morate ga pretočiti v čisto in zdravo posodo ter ga shraniti v hladno klet. Petič je treba, da bode mošt dober, da je posoda polna, to pa velja za uže dokipelo vino. Vinska posoda mora biti vedno polna in velja dobro zabita. Ker se pa mošt suši skozi doge, treba ga je vsak teden doliti. Prazni prostor tiste posode, ki je na pipi, bodisi, da služi za pijačo ali za dolivanje, naj pa bode vedno zažveplan.

Vprašanje 119. Blagovolite mi odgovoriti v „Kmetovalci“, kje dobim 1000 dveletnih ali triletnih macesnov? (Fr. L. v R.)

Odgovor: Macesne za saditev prodaja spomladi c. kr. osrednja gozdna drevsnica v Ljubljani. Morda jih ima na prodaj tudi kateri izmed naših čitateljev? Prosimo poročila.

Vprašanje 120. Blagovolite v „Kmetovalci“ odgovoriti na naslednja vprašanja: Po katerih znamenjih se pozna, kedaj se krava poja? Kedaj je najbolje kravo pripustiti, ali precej kadar se prične pojati, ali pozneje? Koliko časa se poja krava? Kako je ravnati s kravo, kadar ja bila pripuščena? (Fr. Kl. v Hr.)

Odgovor: Znamenja pojanja so: Žival skače na druge in skoči celo v jasli, če je sama v hlevi, zelo je nemirna, pridržuje mleko, sramnica ji je otekla in rdečkasta ter iz nje se izceja prozoren, vodi podoben sluz. Krava se poja 24 do 36 ur, in če ne pride k biku, poja se čez 4 tedne zopet. Najbolj gotovo se je prime plemo, če pride k biku ob sredi pojatve. Opoljeno kravo je voditi nekaj časa po dvorišču sem ter tja. Krave se pri nas zato tolikokrat ne oplemene, ker pripuščajo k enemu biku preveč krav, in ker hodijo krave k biku zbegane, spehane, vroče in trudne. Take krave sene prime nikdar plemo.

Vprašanje 121. Blagovolite povedati, kaj nam je storiti. Mi Seljani imamo namreč planino. Živino smo gonili prosto po 7000 oralih, sedaj nam pa obrtna družba to prepoveduje. Jaz imam deset krav in tri konje, po volji obrtne družbe bi pa smel goniti na pašo le 4 krave, drugega pa nič. (J. Z. v S.)

Odgovor: Ne pomaga vam nič, ker gozdna postava govori za gozdnega posestnika. V postavi je določeno povedano, koliko živine sme na oral paše. Svetujemo vam, kupite pašne pravice od obrtne družbe. Kolikor je nam znano, voljna jih je prodati Seljanom. Najbolje bi bilo, da bi vse gorenjske občine, katerih pašniki so v posestvu obrtne družbe, tako ravnale. Denar za nakup bi se uže dobil na posodo, in občine plačevale bi vsako leto obresti in en del glavnice. Sicer pa ne mislite, da bode obrtna družba večno trajala, ker vsake reči je kedaj konec, in obrtne družbe pa bode menda tudi enkrat. Verjemite nam, da je bolje biti kmet, nego delničar te družbe brez drugega imetja. Obrtna družba nese le delničarjem, ki imajo kako mastno službo pri družbi, tem pa nese toliko, da za druge ne ostaje niti krajcarja. Če danes dobe delničarji, ki nimajo nikake službe pri družbi, večino, ne bodo čakali do jutri, ampak še danes prodade vse imetje, da bi tako vsaj čez nekaj let vendar enkrat videli nekaj krajcarjev za svoje drage delnice.

Vprašanje 122. Rad bi si napravil žago, da bi hlode žagal, pa ne na vodo, ker v naših krajih je ni tolike, da bi gonila, ampak žago, da bi jo gonila živina. Ponuja se mi tukaj mož, ki pravi, da naredi cirkularno žago, katero bi par volov gonilo. Kaj vi svetujete? Žaga mora biti taka, da se lahko prepeljuje z mesta na mesto. (P. S. v P.)

Odgovor: O tej reči hočemo pozvedavati in vam potem tukaj sporočiti. Ali morda kateri izmed naših čitateljev kaj ve o takih žagah? Cirkularno žago uže lahko gonita dva vola, vprašanje je le, če tudi dovolj hitro, kar je važno pri taki vrsti žag. Naj vam jo naredi tist mož, izgovorite si pa poprej, da jo le tedaj plačate, ako vam bode ugajala.

* **Častna darila.** V zadnji številki našega lista izpustili smo vsled neljube pomote gospoda Fr. Souvana, trgovca v Ljubljani, ki je dal tudi 3 zlate za darila razstavnikom. — Visoki deželni odbor je razen znamenite podpore za razstavo dal tudi 25 zlatov za častna darila v zneskih po 5, 4, 3, 2 in 1 zlat.

* **Član presojevalne komisije** pri deželni sadni razstavi je bil tudi gospod Josip Lenarčič z Vrhnike. To v pravo dotične notice v zadnji številki tega lista.

* **Svetinje**, katere bode dala kmetijska družba za odliko razstavnikom deželne sadne razstave, bodo trojne: državne, ki jih je dalo c. kr. kmetijsko ministerstvo v ta namen; družbene, katere je dala družba delati v ta namen in ki veljajo za splošne kmetijske zasluge, ter sadjarske svetinje, ki so samo slovenske, delati pa jih je dala kmetijska družba l. 1841, in sicer je naredil napis slavni naš rojak Kopitar, ki je takrat živel na Dunaji. Mnogo let družba ni več dajala teh svetinj, letos jih je pa dala vnovič delati, in sicer z novim pravopisom. Sadjarske svetinje imajo vrezano ime razstavnikovo.

* **Gospod Ivan Mesar**, župnik v Bohinjski Bistrici, časten ud c. kr. kmetijske družbe, predsednik kmetijske podružnice v Bohinji, praznoval bode 9. decembra t. l. petindvajsetletnico svejega župnikovanja v Bohinjski Bistrici. Slava mu in še mnogo let!

* **Novo kmetijsko društvo** osnovali so v Kočevju, in sicer z imenom „Kmetijsko in gozdarsko društvo za vojvodstvo kočevsko“. Predsednik je baje sodni svetnik Brunner, tajnik pa znani Spintre. Prav veseli nas, da so ustanovili to društvo, ker bode sedaj dobila ljubljanska hranilnica vsaj priliko podpirati kmetijstvo Gospodje pri hranilnici niso namreč dosedaj uslišali še nobene prošnje za podporo, katere je predložila naša družba, češ, da to ne gre. Vzrok je pa ta, ker naš odbor ni hranilnici po godi in ker so v hranilnici pozabili, da je kmetijska družba sprožila misel o ustanovitvi hranilnice ljubljanske, in da so jo kmetje naredili bogato. Kočevju bodo pa gotovo merili z drugo mero.

* **Poročilo o razširjanju trtne uši po Avstriji l. 1837.** To poročilo smo ravnokar dobili ter hočemo o njem o priliki še kaj povedati. Iz poročila posnemamo med drugim, da imajo v državnem vinogradu na Bizeljskem ameriških, z domačimi cepljenih trt 205 iz leta 1884.

324 „ „ 1885.

82 „ „ 1886. in

290 „ „ 1887., katere so se dosedaj prav

dobro razvijale in tudi uže primerno rodile. Ako piše tako mož, ki je zelo sovražen ameriškim trtam, potem je vendar resnično, da se ameriške trte upirajo trtni uši. Omenjamo, da je ta vinograd v okuženem kraju, koder so se uže posušile vse druge domače trte.

* **Kmetijsko predavanje** o trtni uši bode imel tajnik kmetijske družbe Gustav Pirc v nedeljo 18. t. m. dopoldne po cerkvenem opraviilu (t. j. ob ¼9. uri) na Slapu in popoldne po cerkvenem opraviilu v Planini nad Vipavo. V nedeljo 25. predaval bode pa v Podragi in na Gočah, in sicer ob uri, ki se bode še določila. Dnevi za predavanje v Vipavi, Vrhpolji in Budanji se bodo pozneje določili.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 11. novembra 1888.

Seji je predsedoval gospod podpredsednik Jos. Fr. Seunig, navzoči so bili gg. odborniki Detelja, Lenarčič, Murnik, Povše, Robič, Šiška, Witschl, dr. pl. Wurzbach in tajnik Gustav Pirc.

Tajnik Pire poroča o izvršitvi deželne sadne razstave in vinske pokušnje, o računih te razstave in o odlikah, katere je presojevalna komisija priznala. Glavni odbor vzame ta poročila na znanje, odobri predloge glede odlikovanja in naroči tajništvu, naj priskrbi potrebnih svetinj in diplom. Pri tej priliki ukrene glavni odbor zahvaliti se pisмено vsem onim, kateri so razstavi pripomogli do izvrstnega uspeha.

Glavni odbor ukrene dati pisмено, posebno za hvalo tajniku Gustavu Pircu za njegov veliki in uspešni trud, ki ga je imel z razstavo, in to tembolj, ker ne vzprejme nikake remuneracije. Ta ukrep je vpisati v zapisnik in objaviti ga.

Vsled poziva e. kr. deželne vlade stavi odbor primerne nasvete, kako ustaviti sleparsko ravnanje nekaterih agentov, ki prodajajo kmetijske stroje.

Prošnje učiteljev za državno podporo v zneskih po 25 glid. ukrene dati odbor v presojo posebnemu odseku.

Na prošnje nekaterih posestnikov Kostanjeviškega okraja ukrene glavni odbor ustanoviti v Kostanjevici novo podružnico. Tajniku se naroči, da ukrene, kar je potrebno.

Tajnik naznani dopis e. kr. kmetijskega ministerstva, vsled katerega je dobil državno stipendijo za obisk živinozdravniške šole na Dunaji Boštjan Rabič iz Radovljice.

Na dopis čebelarškega in sadjarskega društva za Kranjsko na Jesenicah ukrene glavni odbor odgovoriti, da letošnja državna podpora za čebelarstvo ni bila namenjena od e. kr. kmetijskega ministerstva za to društvo, zato je tudi ne doli.

Ljudski šoli v Cirknici ukrene dati glavni odbor nekaj knjig iz svoje založbe.

Za nove ude se vzprejmo.

Demšar Janez, župnik v Šent Vidu pri Vipavi; Uršič Fran, posestnik v Podragi; Grabnar Janez, posestnik v Šent Ožald; Valesca grofinja Barbo-Waxenstein roj. grofinja Arco-Arco, grajsčakinja na Radeleci; Strauss Anton, posestnik v Kostanjevici; Bartel Janez, posestnik v Šutni pri sv. Križu; Kerin Janez, posestnik pri sv. Križu; Sever Otmar, posestnik v Kostanjevici; Colarič Martin, posestnik na Slinovcah; Colarič Andrej, posestnik na Slinovcah; Poljanec Jože, posestnik v Šent Jerneju; Ljudska šola v Kostanjevici; pl. Garcarolli Frane, posestnik v Senožečah; pl. Garcarolli Viktor, posestnik v Razdrtem; Mahorič Frane, posestnik v Senožečah; Počkaj Jernej, posestnik na Ubelskem; Zalaznik Anton, posestnik v Polhovem gradu.

Izkaz

razstavnikov, odlikovanih na deželni sadni razstavi, katero je priredila e. kr. kmetijska družba kranjska v proslavo vladarske stiri-desetletnice presv. cesarja Frana Josipa I. v Ljubljani od 18. do 21. oktobra l. 1888.

V I. skupini: Sveže sadje.

(Producenti)

a) z zlato svetinjo: Dr. Adolf Eisl v Ljubljani, Fran Kavčič v Šent Vidu pri Vipavi.

b) s sreberno svetinjo.

Na Gorenjskem: Baron O. Apfaltrern v Križi, Ivan Baumgartner na Fužinah, dr. M. Godec v Železnikih, Anton Hudovernik v Bledu, Frane Jare v Medvodah, Janko Krsnik na Brdu, Marija Kece v Kamniku, Janez Mallner v Bledu, Adolf Muhr v Bledu, Matija Pršin na Rožniku, Matej Pire v Kranji, Viktor Rohrmann v Ljubljani, Alojzij Schrey na Jesenicah.

Na Dolenjskem: Alojzij Bajer v Križi pri Litiji, oskrbnistvo graščine Boštjanke, Josipina Hotschewer na Krškem, Stefan Jaklič v Šent Vidu pri Zatičini, pl. J. & Ph. Lenk na Raki, dr. J. Namorš v Jesenicah ob Savi, Feliks Reya pl. Casteletto v Nemški vasi.

Na Notranjskem: Mat. Ambrožič v Novi Sušici, Jakob Barbo v Rateževem brdu, Josip Dekleva v Postojni, Fran Gollob v Lesnem brdu, Gabriel Jolovšek na Vrhniki, Hinko Kavčič na Razdrtem, Josip Lenarčič na Vrhniki, Fran Kotnik na Vrdu.

c) s bronasto svetinjo.

Na Gorenjskem: Jakob Ambrožič v Ljubnem, Frane Aybelj v Pečah, Ivan Brdnik v Smartnu pri Dobrovi, Fran Dolinar v Švici, Ferlan v Gorenji vasi, Fran Huber v Goričah, kmetijska podružnica

v Kranji, Ivan Kosler v Ljubljani, Fran Omeje v Ljubljani, Janez Petrič v Blagovici, P. Pogačnik v Blagovici, Andrej Stare v Bitnjem, Matija Stare v Podjelji, Primož Stare v Podjelji, Josip Simene v Podgori, Mihael Tavčar v Rečici, Albert Vodnik v Podutiku, Ivan Wilfan na Črnučah, Josip Zdešar v Utiku.

Na Dolenjskem: Grofinja Valesca Barbo, Fran Berčavs v Vidnu, Karol Hofer na Cateži, dr. Avgust Kulavie v Toplicah, Mihael Klun v Podstenah, Ignacij Mahkovec na Jančnem, Ivan Pezdirec v Draščah, Peter Režek v Starem trgu, Josip vitez Savinschegg v Metliki, Ivan Sušteršič v Semiči, Matija Verberber na Kočevski reki, Anton Zavrl v Svibnjem, Janez Zadnik v Poistenjah.

Na Notranjskem: Anton Jeršan na Uci, Josip Potepan v Dolenjem Zemonu, Frane Tršar na Vrhniki, Ivan Valencič v Kilovčah.

d) s priznanjsko diplomu.

Na Gorenjskem: Fran Alič v Utiku, Luka Blejec v Trzinu, Mihael Bregant v Selcih, Gregor Dane v Trzinu, Peter Dolinar na Dobrovi, Janez Grašič na Golniku, Lorenc Hribar v Križi, Gregor Jakelj v Rudniku, Anton Jare v Gabriji, Matevž Janežič v Donžalah, Blaž Jelenc v Dražgošah, Janez Jeraj v Suledniku, Jurij Kmetič v Trzinu, Henrik Korn v Ljubljani, dr. Josip Kosler v Ljubljani, Anton Kozamernik v Utiku, Marko Kovšca v Kropi, Gregor Koželj v Šent Gothardu, Janez Ložar v Trzinu, Janez Lužar na Klanci, Anton Novak v Razorih, Luka Osovnik na Kolover, Jože Paplar na Brezovici, Jakob Pršin v Stožicah, Tomaž Petrovec na Cemsenu, Ivan Podlogar v Ljubljani, P. Pogačnik v Blagovici, graščina v Podvinu, Fran Praprotnik v Preski, Ivan Prebil na Dobrovi, Josip Rak v Prevojah, Ivan Rulitz v Ljubljani, Ivana Schwarzl v Prevojah, Jarnej Slapnik v Zgoranjem Tuhinji, Simon Slapnik v Špitalici, Anton Suhadolc v Gabriji, Nikolaj Stanonik v Smartnu pri Kranji, Fran Tavčar v Besnici, Avgust Vester v Ljubljani, Gašpar Volk v Češenju, Ivan Waland v Hlebeah, Ivan Zupan v Kropi, župnija na Dovjem.

Na Dolenjskem: Fran Andoljšek v Velikih Poljanah, Fran Andoljšek v Velikih Poljanah hiš. št. 9, Ivan Čampa v Zapotoku, Mat. Eisenzopf v Starem logu, Martin Gornik v Gabrovi, Henrik baron Gagern v Mokricah, Jakob Kalan v Moroveci, Fran pl. Langer v Prežeku, Ivan Lapajne na Krškem, Peter Lesar v Zapotoku, Martin Lovšin v Zapotoku, Fran Lunder na Raki, oskrbnistvo graščine Impolske, Ivan Petek v Kresnicah, Pavel Povše v Pristavi, Josip Samida v Kočevski reki, Fran Schweiger v Radovici, Martin Skubje v Ribnici, Ivan Šašel v Adlešicah, Ignacij Vrančič v Zagradi, Alojzij Vidovič v Dolščaku.

Na Notranjskem: Matija Eriavec v Vipavi, Gabriel Jelovšek na Vrhniki, Mihael Kalan v Št. Petru, kmetijska podružnica v Senožečah, Anton Korencan na Vrhniki, Janez Oblak v Borovnici, Frane Ogrin na Vrhniki, Andrej Perne v Šturijah, Ivan Poženel na Rakeku, Frane Premrov v Martinjaku, Frane Suhadolnik v Borovnici, Ivan Tomšič na Vrhniki, Josip Vrbič v Bistri, Lorenc Vrbič v Borovnici, Tomaž Železnik v Polhovem gradu.

V I. skupini: Sveže sadje.

(Razstavniki nabranih zbirk).

Častna darila v denarji so dobili: Deželno darilo v znesku 5 cekinov kmetijska podružnica v Ratečah;

deželno darilo v znesku 4 cekinov Fran Klinar v Hrušici pod Ljubljano;

od daril, ki so bila uže omenjena v tem listu, dobili so po 1 ali 2 cekina nastopni razstavniki.

Na Gorenjskem: Karol Bernard v Boh. Bistrici, Frane Bizjak v Draževniku, Valentin Burnik v Kamniku, Josip Fajdiga v Kamniku, Anton Javoršek v Mengiši, Jakob Pretnar v Srednji vasi, Martin Potočnik v Sori, Matija Rant na Dobrovi, Josip Ravhekar v Boh. Bistrici, A. Rozman v Zabuici, Fran Štupar v Vodich.

Na Dolenjskem: Lavoslav Abram v Kostanjevici, Jurij Adlešič v Smartnu, Josip Erker v Stari cerkvi, Kristijan Engelman v Starem trgu, Matija Hudovernik v Dobropoljah, Josip Franke v Šent Petru, Fran Koneilja v Žuženberku, Janez Saje v Šent Jerneju, Alojzij Jerše v Trebnjem.

Na Notranjskem: Karol Demšar v Senožečah, Karol Dermelj v Cerknici, Gustav Grossmann v Rakitniku, Anton Pegam na Planini pri Vipavi, Josip Potepan v Dolenjem Zemonu, Josip Zirovnik v Begunjah.

Presojevalni odbor je poluletno zrebe, katero je dal gospod R. pl. Obracay za najboljšega dolenskega razstavnika kmetijskega stanu, prisodil gospodu Antonu Planincu, predstojniku kmetijske podružnice v Boštanj.

II. Skupina: Sadni izdelki.

a) s častno diplomu kot največo odliko: Avgusta Tschinkela sinovi v Ljubljani.

b) s sreberno svetinjo: Mihael Ambrožič v Mojstrani, Matija Erjavec v Vipavi, Rudolf Kirbisch v Ljubljani, Fran Kotnik na Vrdu,

dr. Namorš v Jesenicah, opravnništvo grajščine Impolske, Edvard Voltmann v Ljubljani.

e) z **bronasto svetinjo**: Gustav Deleot v Kostanjevici, Franc Dolinar v Veliki Dolini, Anton Domiceelj v Zagorji, knezškofijska kuhinja v Ljubljani, kmetijska podružnica v Boštanjih, Jakob in Srečko pl. Lenk na Raki, Julij Stare v Kamniku, Ivan Šušelj v Adlešičah, Ivan Urbančič v Trnovem, Anton Uršič v Šent Vidu, Ivan Walland v Hlebach.

d) s **priznanjsko diplomom**: Grofinja Valeska Barbo v Radeleci, Fran Gollob v Lesnem brdu, Josip Erker v Stari vasi, Franc vitez Langer v Brslinu, kmetijska podružnica v Radečah, Fran Mreina na Gočah.

III. Skupina: Drevesnični izdelki.

a) s **srebrno svetinjo**: Baron Henrik Gagern v Mokricah.

b) z **bronasto svetinjo**: Fran Jare v Medvodah.

IV. Skupina: Sadjarsko orodje in stroji.

a) **državno srebrno svetinjo**: Anton Juvan v Ljubljani, Miklavž Hoffmann v Ljubljani.

b) **priznanjsko ali pohvalno diplomom** dobili so za izvrstno ali dobro urejeno zalogo strojev: Fran Detter v Ljubljani, Andrej Drušković v Ljubljani, Fran Trček v Ljubljani.

Oddelek B.

Šolsko vrtnarstvo:

a) **časno diplomom**, podpisano od gospoda deželnega predsednika kot prvomestnika c. kr. deželnega šolskega sveta, **srebrno sadjarsko svetinjo** in častno darilo v denarji: Vojteh Ribnikar, nadučitelj v Dol. Logateci; Janko Žirovnik, nadučitelj v Zg. Gorjah; Fran Lavrič, nadučitelj v Skočjaniu.

b) **bronasto svetinjo s častnim darilom**: Viljem Gebauer, učitelj v Tržišči.

c) **bronasto svetinjo**: Lavoslav Abram, nadučitelj v Kostanjevici; Josip Čerin, nadučitelj v Toplicah; Josip Franke, nadučitelj v Šent Petru; Matevž Germ, učitelj v Adlešičah; Matija Hudovernik, nadučitelj v Dobrepoljah; Fran Klinar, učitelj v Spodnji Hrušici; Martin Potočnik, učitelj v Sori; Matija Rant, nadučitelj na Dobrovi; Josip Žirovnik, nadučitelj v Begunjah pri Cirknici.

d) **priznanjsko diplomom**: Jurij Adlešič, nadučitelj v Šmartnu pri Litiiji; Karol Bernard, nadučitelj v Bohinjski Bistrici; Karol Dermelj, nadučitelj v Cirknici; Martin Gerčar, nadučitelj v Slavini; Anton Javoršek, nadučitelj v Mengiši; Kobj, učitelj v Hotedršici; Fran Konecila, nadučitelj v Žužemberku; Mihael Mežan, učitelj na Slapu; Ivan Poženel, nadučitelj na Rakeku; Fran Praprotnik, učitelj v Preski; Leopold Punčuh, učitelj v Podvelbi; Fran Trošt, učitelj v Vodichah; Ljudevit Vagaja, učitelj v Pirnicah.

Oddelek C.

Vinska pokušnja.

a) **časno diplomom kot največjo odliko**: Baron Rudolf Apfaltrern, grajšček v Krupi.

b) **srebrno svetinjo**: Deželna kmetijska, vinarska in sadjarska šola v Grmu, Mreina na Gočah, Matija Lavrenčič na Vrhpolji, Fran Kavčič v Šent Vidu, Filip Vrtovec v Šent Vidu, Henrik baron Gagern v Mokricah.

c) **bronasto svetinjo**: Viljem Pfeifer na Krškem, Florijan Zorko v Družinski vasi, J. Hladnik na Gočah.

d) **priznanjsko diplomom** je dobilo še 15 drugih razstavnikov.

Razglas glede štatistike.

Vsled želje, katero je izrazilo mnogo poročevalcev, razposlal je podpisani odbor letos tiskovine z metrsko mero in težo. Ker pa ugajata mnogim še vedno bolj stara mera in teža, zato prosimo, naj popravijo tiskovine tako le: Naj zapišejo povsod namesto „hektara“ oral, namesto „hektolitra“ mernik, namesto „kvintala ali meterskega centa“ star cent in namesto „kilograma“ funt.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Št. 10333.

Razglasilo.

Na podstavi deželnega zakona z dne 18. februarja 1885. leta. (dež. zak. št. 13) naznanja se s tem splošno, da morajo tisti posestniki, kateri hočejo v prihodnji spušcalni dobi spuščati svoje zrebce za plemenitev tujih kobil, zglasiti te svoje zrebce najpozneje

do 1. decembra 1888

pri političnem okrajnem oblastvu, v čigar okoliših se nahaja stajališče zrebcevo.

Zglasilo se lahko izvrši pismeno ali ustno: ob enem pak je naznaniti ime in priimek, potem stanovišče zrebcevega posestnika ter tudi plem. starost, barvo in stajališče zrebcevo.

Za zrebce sploh pod 4 leti in za noriske zrebce pod 3 leti se ne dajejo dopustila za spuščanje.

Kje in kdaj bode izborna komisija zglasene zrebce pregledovala in za nje dajala dopustila, dá se ob svojem času na znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 4. oktobra 1888.

C. kr. deželni predsednik:

Winkler s. r.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne januarja 1889. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi sprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovači izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendijo po 60 oziroma 50 forintov.

Prosileci za štipendijo imajo predložiti:

1. ubožni list.
2. spričevalo o poštenem vedenju in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike.

Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. decembra glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1889. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, dobi lahko po postavi iz 1873. leta patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobode učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglašé vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zatorej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Jos. Fr. Seunig,

podpredsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

časni vodja podkovske šole

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. decembra t. l., in sicer: 27. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole, 28. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglase pri podpisanim vodstvu do 15. dne decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani.

dne 25. oktobra 1888.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

RAZGLAS

kranjskim ovčarjem.

C. kr. kranjska kmetijska družba bode iz letošnje državne subvencije za zboljšanje ovčarstva nakupila nekoliko ovnov in ovác ukviškega in frizijskega plemena ter jih brezplačno dala takim gospodarjem, ki dokažejo v svoji prošnji, potrjeni od županstva in od cerkvenega urada, da

- a) uže več let precejšnje število ovác redijo;
- b) da je njih kraj za ovčarstvo posebno ugoden, in
- c) da jih je volja, dobljenega ovna najmanj 3 leta za pleme držati, in kolikor umno ovčarstvo dopušča, tudi svojim sosedom za pleme prepuščati.

Ovne frizijskega plemena, katero pleme ima posebno veliko mleka, lepo volno in je nezbirčno v krmi, se bode dalo le tistim ovčarjem, ki dokažejo, da izdelujejo tudi ovčí sir.

Prošnje potrjene po predsedniku dotične kmetijske podružnice, je zadnji čas do 20. novembra t. l. pri podpisani družbi vložiti.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

V Ljubljani 10. oktobra 1888.

Jos Fr. Seunig,
podpredsednik.

(72 - 3)

Gustav Pire,
tajnik.

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Graceli.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih: **sadnega drevja**, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahnitve; **divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotičnega drevja in grmovja, drevja** (10-20) **za drevorede itd.**

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vsih vrst sadja.

☛ **Cenike je dobiti zastoj in franko.** ☚

Koroški rimski vrelec

je najčistejša alkalična planinska kislá voda, naravna kakor izvira, nima v sebi nič sestavnih del, kateri bi neugodno upljivali, ne sčrni vina, zato je najboljša namizna voda. Ta vrelec je izvrstna zdravilna voda proti kataru in za bolezní v vratu, želodeci, mehurju, ledvicah itd. Posebno dobro zdravilo je voda rimskega vrelca zmešana z mlekom in sladkorjem proti otroškemu kašlju.

Koroški rimski vrelec prodaja v polliterskih in celiterskih steklenicah

M. E. Supan

(69—5)

v Ljubljani na Dunajski cesti.

Radgonska kislá voda

(Radkersburger Sauerbrunn)

Štefanije studenec.

☛ **Najčistejši alkalični kislec** ☚

Lastnina J. DELLER-JA v Radgoni.

Glavna zaloga in prodajalnica za Kranjsko izročena je edino le agenturni in komisijski trgovini

J. LININGER-JA

Rimska cesta št. 9 v Ljubljani

(44—13)

kjer se sprejemajo vsa naročila.

Enotna cena je, ako se kupi 100 bokalskih steklenic v zabojih po 25 steklenic 16 glđ. in 100 steklenic po pol bokala v zabojih po 50 steklenic 11 glđ franko zaboj v Ljubljani. Manjše število steklenic se ne more naročiti, pač pa se dopošlje, ako kdo želi, kislec za poskušnjo.

Štefanije studenec je oglene kisline in ogleno-kislega natrona najbolj bogata mineralna voda, je čisto alkaličen studenec in je vsled svojih izvanredno dijetičnih in zdravilskih lastnosti najizvrstnejši kislec. Z vinom pomešan je **Štefanije studenec** jako prijetna, hladilna in pozivljajoča pijača in se posebno zaradi tega priporoča, ker tudi najkislejše vino spremeni v prijetno, ljubko in sladko-okusno pijačo. To se izvrši po posebni ugodni sestavi vode **Štefanije studenca**, po kateri se vinska kislina nevtralizira, to je uniči. S sladkorjem, limonami (citronami) ali raznim sadnim sokom zmešana je voda **Štefanije studenca** prav šampanjcu podobna. Vsled velike množine proste oglene kisline in dvojno oglenih kislíh soli, posebno pa dvojno ogleno-kislega natrona je **Štefanije studenec** najboljša namizna pijača, katera se z vso pravico uvrščuje mej najboljšé kislice cele Evrope.

Štefanijski studenec ima kot zdravilo najboljši vspeli pri katarih želodca in črev, pri pomanjkanji teka, pri teškočah prebavljenega, pri zaprtji vode vsled prehlajenja, pri zlati žili, pri jetrih, vraničnih in žolčnih boleznih, pri bledici, popustni mrzlici in pri drugih živčnih afekcijah.

☛ **Dobi se ŠTEFANIJSKI STUDENEC** v znanih specerijskih prodajalnicah v Ljubljani in na deželi. ☚

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetelni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svoje raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloza obstoji iz bestnih izdelkov in se za vsake prodano reč jamči, da je dobra in iz najljubšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede (20—18)

Prodaja polnokrvnih prašičev za pleme.

Pri podpisnem so na prodaji:

Merjasec pravega čistega yorkchirskega plemena, 8 mesecev star, za 40 gld.

Mladi jesenski prašički istega plemena, osem tednov stari, komad po 10 gld.

Ravno tu so tudi na prodaj letošnji, lepo odrastle **race, Peking-plemena** po 1,1, to je en racman in ena race za 5 gold.

letošnji **petelini** od Houdan plemena izvaleni iz jajec, katere so iznesle kokoši naročene naravnost iz Francije, komad po 2 gld. 50 kr. (75—2)

Josip Lenarčič, posestnik na Vrhniki.

Lekarna Trnkóczy,

zraven rotovža v Ljubljani
na velikem mestnem trgu,

priporoča tukaj popisana najboljša in sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pismenih zahval o naših **izborno skušenih** domačih zdravilih. Lekarne Trnkóczyjevih firm so: Na Dunaji dve in ena kemična tovarna v Gradci (na Stajarskem) ena pa v Ljubljani. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi:

Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani.

Cvet zoper trganje (Gicht),

je odločno najboljše zdravilo zoper protin in revmatizem, trganje po udih, bolečine v križu ter živcih, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine popolnoma trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Malicu“ z zraven stoječim znamenjem. 1 steklenica 50 kr., tucat 4 gld. 50 kr. (21—8)

Če ni na steklenici zraven stoječega znamenja, ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Kričistilne kroglice

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanju človeškega telesa, glavobolu, otrpnjenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljicah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

Schuhmarke.

Vsa ta našeta zdravila se samo prava dobijo v lekarni Trnkóczyja v Ljubljani zraven rotovža in se vsak dan s pošto razpošiljava.

MARIA-ZELLER
TROPFEN
NUR ECHT BEI
APOTHEKER TRNKÓCZY
LAIBACH 1 STÜCK 20.

Marijacejske kaplice za želodec,

kterim se ima na tisuče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vspeli pri vseh boleznih v želodcu in so neprekosljivo sredstvo zoper: manjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodcu, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezní na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld.

Svarilo!

Opozarjamo, da se tiste istinite Marijacejske kaplice dobivajo samo v lekarni Trnkóczy-ja zraven rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Planinski zeliščni sirup kranjski

za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vrtaból, jetiko, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr., 1 tucat 5 fl. Samo ta sirup za 56 kr. je pravi.

Zdravila za živino.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri boleznih krav, konj in prašičev. Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bezgavk, vseh nalezljivih kužnih boleznih, kašlja, pljučnih in vratnih oleznij ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele, okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka. Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretégo žil, otekanji kolen, kopitnih boleznih, otrpnjenji v boku, v križi itd., otekanji nog, mehurjih na nogah, izvijnjenji, tiščanji od sedla in oprave, pri sušici itd. s kratka pri vseh unanjih boleznih in hibah. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 stekl. z rabilnim navodom vred samo 4 gld.

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

- Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji.** Cena 80 kr.
 " " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.
 " " " **Nauk klavno živino in meso ogledovati.** Cena 20 kr.
 Gustav Pirč: **Mlekarstvo.** Cena 10 kr.

Gg. šolskim predstojnikom in učiteljem

priporoča (41—10)

Andrej Druškovič

trgovina z železnino in orodjem

na Mestnem trgu št. 10.

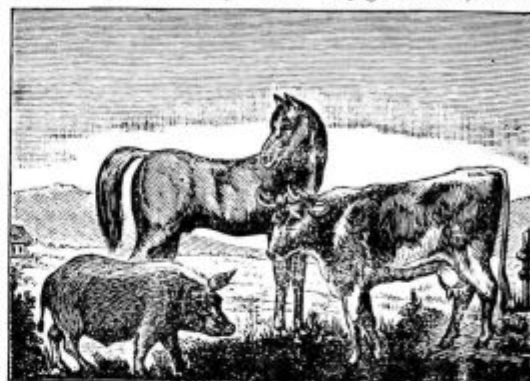
vsa vrtnarska orodja, kakor tudi orodja za sadjarejo in obdelovanje sadnih dreves, in sicer: drevesna strgulja, škarje za gosenice, ročna lopatica, drevesna žaga, sadni trgač, drevesne škarje, cepilnik, cepilnik za mladiče, cepilni nož, vrtnarski nož in drevesna ščetka. Orodja so vsa na lepo popleskani leseni plošči urejena in po prav nizki ceni.

Živinski prah,

katerega izdeljuje

Piccolijeva lekarna „pri Angelu“ na Dunajski cesti v Ljubljani.

Izvrsten najboljši pripomoček proti vsim boleznim pri konjih, kravah in volih. Kdor jih hoče ohraniti zdrave in jih obvarovati vsake nalezljive bolezni, naj dá konju, kravi, ki molze, itd. vsaki dan 2 žlici tega prahu. Ako je pa žival uže bolna, naj ji dá vsaki dan 2—3krat po eno polno pest. Ako je to še premalo in je treba večjega učinka, kakor na

pr. pri vnetici črev, koliki, itd. naj dá živali večjo ali podvojno mero na vsako 1—2 uro. Živalim, zbolelim zaradi nečiste krvi, naj se dá 3krat na dan po 2 žlici.

Za drobnico, kakor teleta, prešiče, ovce itd. zadostuje, da ostane zdrava, 2krat na dan po pol žlice; kot zdravilo zoper gori omenjene bolezni naj se pa daje tretji del tega, kakor večji živini. Najbolje je, ako se pomeša živinski prah z otrobi, ali se daje na kruhu; če to ni mogoče, se mora z vodo pomešati in na kak način živali vlivati.

En paket velja 25 kr. (19—17)

„AZIENDA“

avstro-francoska družba za zavarovanje življenja in rent.

avstro-francoska družba za zavarovanje proti elementarnim škodam in neugodam.

Ravnateljstvo:

na DUNAJI, I., Wipplingerstrasse števil. 43.

Imovina družbe:

9 milijonov gld. avstr. velj.

2 milijona gld. avstr. velj

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti. zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmišljenim;

Zavarovanje za doživetje preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo požar ali strela, parne ali plinovo eksplozije, ali se narede z gašenjem, podiranjem in izpraznjenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zaloga blaga, živini, gospodarskem orodju in zaloga;

b) proti škodam, ktere napravi ogenj ali strela ob žetvi in košnji na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi toča na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim prevažanja blaga po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim neugodam se se ni pričelo, a se bode pravčasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradcu, Albrechtsgasse 3; v Inostu, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“; v Lvovu, Marijin trg 9, nova; v Pragi, Vaclava trg 54; v Trstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstauffengasse 10.

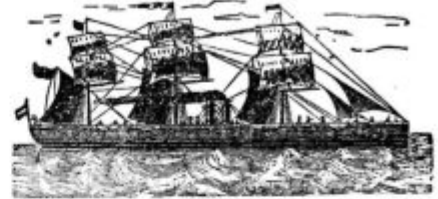
V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogerske monarhije nabajajo se glavne in krajne agenture, ki rade dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.

Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice števil. 3, pri JOSIPU PROSENC-u

(5—11)

Poland Kina prašičke

ima oddati prav ceno za rejo ali za pitanje
Anton Kubelka v Gross-Wisternitz
 pri Olomucu na Moravskem. (76-1)

Važno za popotnike v Ameriko.

Kdor želi po ceni, dobro, hitro in varno potovati v severno ali južno Ameriko i. t. d., naj se zaupljivo obrne na od slavne c. kr. deželne vlade v Ljubljani potrjenega glavnega zastopnika za potovalce

J. Paulin-a v Ljubljani,
 Marijin trg št. 2. (73-3)

Tu se dobijo vožne karte s polno garancijo od Ljubljane naravnost do vsakršne postaje v severni in južni Ameriki, Avstraliji, Afriki i. t. d. po zopet mnogo znižanih cenah, ravno tako se tudi vsakršnemu posvetovanju radovoljno služi.

Vožnja preko Ljubljane in Beljaka priporoča se toplotno le v prid potovalcem, ker je veliko krajša in cenejša kot ona preko Dunaja.

Vožnja traja od Ljubljane do Amerike le okoli 13 dni in cena s hrano na parobrodu od 60 gld. naprej.

Gospodu

G. PICCOLI-JU, lekarju „pri Angelu“
 v Ljubljani.

Na Dunaji, 1887.

Vaša **želodčeva esenca**, koju sem slučajno spoznal, ozdravila me je popolnoma neprenehljive slabosti čreves in prebavnika, kakor tudi neznanu mučnice trdo-telesnosti. Dolgo iskal sem leka zoper to bolezen, ki mi je gotovo malo zadovoljnih uric v prihodnosti obečala; vse drugo zavživanje lečil bilo je zaman in edino le Vašej neprecenljive esenci se imam zahvaliti za popolno zdravje, ter Vam ostanem, predragi gospod Piccoli, za vse dni življenja zaujo najsrčneje ndan in hvaležen.

Spiridijon Pokrajac,
 profesorski kandidat.

Izdelovatelj pošilja

esenco za želodec

v zaboječih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr., poštno stroške trpé p. t. naročniki.

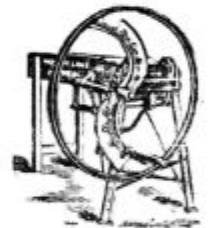
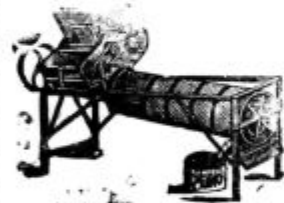
Posamezne steklenice dobijo se pa razven pri izdelovatelju lekarju PICCOLI-JU „pri Angelu“ v Ljubljani po 10 kr., tudi še pri lekarju Rizzio-li-ju v Rudolfovem in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Stajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica. (39-13c)

Založba tovarne

pri

Franju Detter-ju v Ljubljani

na starem trgu št. 1. nasproti železnemu mostu (v lastni hiši.)

Tu se dobivajo najbolj različni kmetijski in drugi stroji in orodja n. pr. mlatilni stroji na vlačilo (Göpel) in na roko slamorezni, šivalni, potem stroji s katerimi se žito čisti in odbira, dalje malni, ki snazijo, žito trejo (šrotajo) in sadje mečkajo, potem otргаči za koruzo robkati in grozde obirati, za vino in sadje, smrki (pumpe), dalje tudi smrki za gnojnice; stroji s katerimi se repa in korenje drobi, preproste in dvojne pluge, blagajnice, varne pred tatom in ognjem, stroje za žehanje in ožemanje po Strakoseh in Bonerjevemu načinu i. t. d.

Kmetovalci, ki ne morejo precej plačati nakupno vsoto za prekoristne stroje i. t. d., morejo plačati tudi pozneje, na pr. o Vseh svetih, o Božiči i. t. d. (46-12)

Jaz se tedaj priporočam za prav obilno nakupovanje, svarim pa ob enem gg. gospodarje, da se varujejo kupiti stroje od potovalcev (agentov), kateri so s svojim nepoštenim postopanjem uže marsikaterega gospodarja spravili v zadrego. —

Praviloma naj nikdo ne kupi reči, katere ni poprej videl, in če to ni mogoče, vsaj ne od ljudi ali od tvrdk, katere nihče ne pozna. Z nepredvidnem postopanjem je bil uže osleparjen marsikater dober in pošten kmetovalec.

Moj popotnik **Ivan Grebene** ima mojo legalizovano, splošno pooblastilo, nanj se morejo kmetovalci popolnoma zanesti in mu dajati naročila za mene. Drugači pa prosim se pismeno in s zaupanjem na me obrniti.

S spoštovanjem

Franc Detter.

